הכל שוחטין פרק ראשון חולין ח.

ליבן. בגמור. בלשון חכמים נקרא ליבון והבלשון הלועזים קורין בתלמודינו: **שחיטתו כשרה.** ולא אמר שריפה היא זו ולא שחיטה: **חידודה קודם לליבונה.** מקדים וממהר לתמוך קודם שתכוה הבהמה מן האור: **והאיכא לדדין.** דסכין כשנכנס לתוך החתך קודם שתשמט ריר הסימנים היא שורפת את הסימנים ונמצאת שהיא נשרפה[6] קודם שחיטה שהרי ושט נקובתו במשהו ליערף ושריפה כנקב הוא: **מירווח רווח.** מתרחב החתך מצדי הסכין ומכאן ואין נוגע [6]הסימן אלא חידודו של סכין: **והכה בו.** [7]אלא האדם מכה בכח: **משום שחין נדון.** לענין נגעים כדמפרש לקמן. שמין בא ע"י חום שמתחמם ממחת כח ההכאה ומכוה בגוה ממחת האור והכא דאיכא תרוייהו הכי מיינייהו דייינין ליה: **למאי נפקא מינה.** בגיהה דבר חלוק דין מכוה משחין דמיבעי לך: **מטמאים בשבוע אחד בשני סימנים בשער לבן ובספיון.** שאין בהן הסגר שני כמו שמפורש (ויקרא יג) בשאת ובספחת ב' הסגרות שאם עמד בעיניו ולא פשה שבוע ראשון מסגיר אותו בשניה שמא יפשה ויטלינהו אבל בשחין ומכוה לא נאמר אלא הסגר אחד ואם עמד בעיניו בשבוע ראשון שוב אין מסגירו לטמאו אלא פוטרו והולך: **בשני סימנין.** הגר דמפרש: **שער לבן וספיון.** אם פשה ולא כנתק שסימן טומאתו בשער לבוד: **ולמה חלקן הכתוב.** בשתי פרשיות ופירש משפט כל אחת בה ולא לירפס יחד שהרי משפטן שוה והיה לו לכתוב כי יהיה בו בעורו שחין או מכוה: **שאין מצטרפין זה עם זה.** לשיעור נגע כגרים חלי פול שאם עלה בו חלי גרים ממחת חום מכה שלא ע"י האור וחלי גרים אלא ע"י כויית האור אין מצטרפין[8]: **שחין.** לשון חמימות כמו (יומא דף נג:) שנה שחונה וכלומרגרס יונתן חמותי רחיתי אור שחינית (ישעיה מד): **לקה בחכה.** הכהו [7]בכח בחכן אפילו בלא חבורה בכל מכה מתחמם הבשר מיד ע"י ההכאה: **בגפת.** שהעמין ידו בגפולת של זיתים והוא חם מאד מחיליו ונכוה: **אבר מעיקרו.** ממקום שעוקרים העופרת והוא חם: **נחלא.** פחם שלא בכה: **רמץ.** אפר חם וקר שמו בלשון ערבי: **גפסים.** מין סיד ושורפין אותו כמין סיד: **ומכוה בו'.** כולהי הגך מתניתא מצטרכי הכא לפרושי מאי מיבעי לן דהא בעיא דלעיל הכי מיבעיא לן ליבן שפוד והכה בו איזה הבל קודם לבא בהבל המכה או הבל האור ונפקא מינה לבדתניא דהולכין אחר האחרון דתניא שחין ומכוה במקום אחד כאותו מקום שלקה בראשון לקה בשני באותו גרים עצמו: **ניטל אחרון אם הראשון.** ונפקא מינה לענין לירוף שאם היה בו חלי גרים שחין ולקה באותו חלי גרים נהפך אותו [9]גרים ונעשה מכוה ואם חזר ולקה לאחר זמן אלא מכוה זו שלא ע"י האור ונולד בו חלי גרים שחין אחר ונעשה שלם אין מצטרף עם הראשון וטהור והשתא אהני ליה ביטול שאילו לא ביטל חלי גרים הראשון היה זה מצטרף עמו: **והכא ה"ד.** לענין בעיא דלעיל [1]הכי מתנני לן: **וליבן שפוד והכה בו.** ובהכאה זו יש תורת שחין ותורת מכוה ומיבעיא לן הי קדים ואתי דליתי בתרא ונטליה: **תכבא קדים.** כח ההכאה קדים להרע לו ולאדם והוי שחין ואתי הבל [1]האור אחרון ומבטל ליה וה"ל מכוה ולא מצטרף בהדיה חלי גרים קמא דה"ל שחין ומכוה: **חידוד שאני.** דמתוך שהוא חד אין הבל האור שבו חזק ומתיכתו קדם להבלו: **אלמא תכבא קדים.** ואתי הבלא ומבטל ליה: **דברזייה מברו.** שלא הכהו בכח אלא דקרו ואין כאן תכבא אלא הבל אבל הכהו דאיכא תכבא אימא דהא הוה בתרא ומבטל הבלא: **מברו.** פויינ"ט בלע"ז: **של עבודת כוכבים.** שמשמשים בה קרבנות של עבודת כוכבים ואסורה בהנאה כדאמרינן במסכת ע"ז (דף מח:) אבל מתבדלין את כל המקומות [דברים יב] בכלים שנשתמשו לעבודת כוכבים הכתוב מדבר: **מקלקל הוא.** ואין זו הנאה שבחייה היו דמיה מרובין מלאחר שחיטה שבחייה היא עומדת לג' דברים לגדל ולדות ולחרישה ולאכילה: **לחתוך.** מתקן הוא דיון דשחטה להכי קיימא: **במסוכנת.** דהוי מתקן והוי הנאה שאם לא ישחטנה תמות: **כאלמי דקיימי לקורבנא.** נאלמים טובים יכך וכתף וחזה [10]דקיימי לשלמן דורון לאדם משוב וזה שחתכן הפסידן: **ופיפוק ליה.** אף על גב דהוא מקלקל אסור לחתוך משום שמנוגות דאיסורא בנבלעו בסכין: בחדשה

והא איבא צ"דין. משמע מכאן שאם בשעת שחיטה ניקב הושט כנגד מה שחתכו טריפה דהכא הוה בעי למיסר משום לדדין אי לאו משום דמרווח רווח: **מטמאים** בשבוע אחד בשני סימנים בשער לבן ובספיון. כך דינו דכפוף שבוע ראשון מטמא אם פשה או אפי' לא פשה מטמא כי איכא שער לבן וכן בתחלה מטמא בשער לבן אבל בסוף שבוע אם אין שער לבן ולא פשה אע"ג דעמד בעיניו ולא כהה טהור אבל שאר נגעים בעי הסגר פעם שנית והלשון קצת קשה דלא הוה ליה למימר מטמאים אלא מטהרים שאין בן בשאר נגעים דבעו הסגר [2]וי"ל דה"ג קאמר מטמא בשער לבן ובספיון דוקא אבל אי אין שער לבן ולא פשה אע"ג דלא כהה טהור: **בחמי טבריא** וכל דבר שלא בא מחמת האור. אפילו רבי יוסי דחשיב ליה בפ' כירה (שבת דף לט.) מולדת האור משום דמיחלפא אפיתחתא דגיהנם שמא כאן היה מודה דנדון משום שחין ולא משום מכוה כיון דהאי אור בידי שמים:

מותר לשחוט בה מקלקל הוא. אע"ג דבסוף פרק אלו דברים בספחים (דף עג.) ממייב לענין שבת גבי שוחט בשבת בתוך לעבודת כוכבים משום תיקון כל דהו דתקן להועיל מידי אחר מן המי שאני שבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה וכיון שיש תקון פורתא חשיב מלאכת מחשבת שלכך נתכוין אע"פ שקקולו יתר על תקונו אבל לענין נהנה מעבודת כוכבים לא חשיב הנאה כיון שקלקולו יתר על תקונו:

[3] **שלבנה** באור. הא דתנן בסוף מסכת ע"ז (דף עה:) סכין שפה בקרקע והיא טהורה דסגי בנעיצה בקרקע עשר פעמים ולא בעי ליבון הייט לחתוך בה לוגן כדאמר התם בגמרא והכא דמוקי לה כשלינה באור כדי לייאשר אפילו יהא בית השחיטה רותח ותימה דמשמע הכא דבעי ליבון וכן משמע נמי התם בתוספתא דמסכת ע"ז (פ"ט) דקתני הספודים והאסכלאות והסכינים מלבנן באור ותימה דבפרק כל שעה (בספחים דף ל:) משמע דסגי בהגעלה דקאמר הני סכיני דפיסחא היכי עבדינן להו ומסקינן הלכתא אידי ואידי ברותחין ואורי"ת דיש לחלק גבי חמץ משום דהיתירא בלע דבענין זה מחלק בסוף מסכת ע"ז (דף עו.) אע"ג דהשתא [4]דבליעי הוי איסורא מ"מ בשעת בליעה הוי התירא אע"ג דכ אשי גופיה מחלק כן במסכת ע"ז (דף עו.) ובספחים (דף ל:) קאמר רב אשי לדידי אדמי עבדי לי מתמיר על עצמו היה ובראה להא דמסיק והלכתא אידי ואידי ברותחין הוי מסקנא דמילתא דרב אשי ועוד אור"ת דהכא ובתוספתא חייבי בסכינין גדולים שצולין בהן בשר והוי תשמישן על ידי האור ולהכי בעי ליבון ודיקא נמי דקא תניא להו בתוספתא בהדי שפודין ואסכלאות אבל סכיני דפיסחא מיירי בקטנים והסכינים ישנים שאנו לוקחים מן העובדי כוכבים היה אומר הר"י בן ה"ר מאיר שצריכין ליבון מפני שדרך העובדי כוכבים לתקן בהן גר שדולק בהן חלב וגם מהפכין בהן בשר על גבי גחלים וחותכין וי"ת היה אומר כיון דאין עיקר תשמישן לכך לא חיישינן דלמא אתרמי ועבד הכי ועוד אפילו אתרמי ואשתמש בו על ידי האור סגי בהגעלה דכל מה שקרוי לפלוט על ידי ריתחין פולט בהגעלה דאשונה ואין זה דיוק דדילמא כיון שנשתמש בו על ידי האור אין יוצא מידי דופיו לעולם בהגעלה אלא ליבון ופולט תמיד בכל הגעלותיו מידי דהוה מכלי חרס דלא סגי ליה בהגעלה ולא אמר כל מה שעתיד לפלוט פולט בהגעלה ראשונה אלא אינו יוצא מידי דופיו לעולם[5]: השוחט

מסורת הש"ס

[1] (לקמן ח:), [2] נגעים פ"ג מ"ד ופ"ט מ"ח, [3] (תוספתא דנגעים פ"ג ה"י), [4] (י"ל ותנן), [5] נגעים פ"ט מ"א ע"ש, [6] פסחים עה., [7] תוספתא דנגעים פ"ג (ה"י), [8] (נטרפה רש"ש), [9] י"ל מלי גרים, [10] (שיך לע"ז), [1] (י"ל דפליגו), [2] (וע"ע תוס' ע"ז שו: ד"ה אמר), [3] (שם).

מוסף רש"י

חידודה קודם לליבונה. קודם שיכניסה הסימן בליבון הוא נתחר בחידוד (לקמן יז:). **ברמץ.** אפר רותח (פסחים עה.). **בגפסים.** מין סיד הוא (שם).

רבינו גרשום

שניה עכשיו כואב לי בזיעתו והוא מרצה כדם עולה כי אויל לדבר מצוה. לא בצע על פרוסה כלומר לא היה נהנה: ליבן סכין ששפודו באור עד שהיה אדום. חידודה קודם לליבונה כלומר מחמת חידוד נשחטה לא מחמת האור שזו ליבון: מטמאין בשבע אחד כלומר דבשניהם כתיבי והסגירו שבעת ימים שנאמר בשתי סימנים בשער לבן ובספיון כלומר דבשניהם כתיב אם פשה תפשה והנה נהפך שער לבן בבהרת אלא למה חלקום זה מזה כלומר עכשיו ששניהם יש דין אחד לומר שאין מצטרפין זה עם זה שאם היה חצי גרים שחין וחצי גרים (בהרת) [מכוה] אין מצטרפין: לקה בעץ או באבן כלומר שחם אותו עץ או אבן במקום שתתכוין אותו: בגפת פסולת דזיתים. לאייתויי אבר מעיקרו כלום: כשתתכוין אבר מעקרו חם הוא ביותר והוא שחין. ואי זהו מכוה [נכוה] כרמץ באפר עם נחלים דקים בסיד רותח כשעושין הסיד חם הוא כמה ימים לאחר עשייתו. בגפסים רותח פסולת הברזל שהגפת משליך מכיותו וכל דבר הבא מחמת האור כגון אלו זו מכוה. ותניא אם שחין קודם למכוה כלומר שאם הוה שחין עליו והיה מוסגר ב' ימים או ג' ואח"כ בא על השחין מכוה ביטל מכוה את השחין ומתחיל ימי הסגירו והכא היכי דמי כגון דהוה חצי גרים וכו' כלומר מאי חבבא קדים כלומר הסכה והרינו שחין ואתי הבלא כלומר הלבון והרינו מכוה ומבטל ליה לחבבא כמו דלא היה שם כלל עכשיו הוה ליה שחין ומכוה ולא מצטרף אז דילמא הבלא קדים ואתי חבבא ומבטלי להבלא והוה ליה חבבא ושחין ומצטרפין: ת"ש דאמר זירא ליבן סכין ושחט כו' אלמא חבבא קדים וכך הבא דחבבא קדים ואתי הבלא ומבטל

עין משפט נר מצוה

לח א מיי' פ"ח מהלכות שחיטה הלכה כב סמג עשין פג טור"ע יו"ד סימן ע:

לט ב מיי' פ"ה מהלכות טומאת צרעת הלכה ד:

ג (מיי' שם הלכה ה ו): מ ד ה מיי' שם הלכה ח: **מא** ו מיי' שם הלכה ז: **מב** ז ח ט מיי' שם הלכה ב:

מג י כ מיי' פ"ז מהלכות ע"ז הלכה יט סמג לאוין מה טוש"ע יו"ד סימן י סעיף ח (וסימן קמב סעיף ב):

לעזי רש"י

פרינ"ט. נוקב.

שיטה מקובצת

[6] ואין נוגע בסימן אלא חודהו של סכין: [3] והכה בו מכה בכח כע"ל: [1] אין מצטרפין לדונו צרעת אלא טהור הוא הס"ד: [7] לקה באבן הכהו האבן בכח אפי' כצ"ל: [8] נהפך אותו חצי גרים ונעשה: [1] לענין בעיין דלעיל דתבעי לן: [1] ואתי הבל שבא אחרון ומבטל: [8] ודקיימי לשלחן דורון ג"ב בס"י נ"א והוה מקיימן לשלחן וכו': [9] דבעו הסגר שניים וי"ל דה"ג קאמר:

רבינו גרשום (המשך)

לחבבא והוה ליה שחין ומכוה ואין מצטרפין לא חדוד שאני ומשום הכי אמרינן הכא דחבבא קדים אבל התם אמרינן דהבלא קדים ואתי חבבא ומבטל להבלא והוה ליה שחין ושחין ועדיין לא יכולין למילף מהכא: סכין של ע"ז מותר לשחוט בה. מפני שמקלקל: ואסור לחתוך בה בשר. מפני שמתקן: פעמים שהשוחט אסור בסוכנת. כלומר דמתקן הוא: באלמי דקיימי לקורבנא כלומר דהוי רוצה ליתנם ואינו רוצה שיתחתכו איברים [אברים] עכשיו כשיתחתכם מקלקל הוא: ותיפוק לי משום שמנונית דאיסורא אסור לשחוט [6] בהמה אחרת ולא משום דאסור לחתוך בה בשר דמתקן. לא בסכין חדש כלומר שאינו

---

[6] נראה דל"ל אסור לשחוט כה הגם לחתוך כה בשר כגון איסור דמתקן.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com